

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 06.02.2025.
Nr.4/6-3

Atzinums par VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” programmas “LTV1” 2025. gada 19. janvāra raidījuma “Panorāma” sižetu “Kā notiks Donalda Trampa inaugurācija?”

2025. gada 21. janvārī Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā – ombuds) saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums) par VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" (turpmāk – LSM) programmā “LTV1” (turpmāk – LTV1) 2025. gada 19. janvārī raidījumā “Panorāma” pārraidīto sižetu “Kā notiks Donalda Trampa inaugurācija?” (turpmāk – Sižets).

Iesniegumā ir izteikta vēlēšanās saņemt paskaidrojumu par to – ka *LTV1 Panorāmas laikā Laura Vonda nosauca Argentīnas Prezidentu Havjeru Mileju **par galēji labo populistu** un Itālijas premjeri Džordžu Meloni arī nosauca par **galējo populistu!*** – kā arī aicinājums – lūdzu būsim korekti un neizplatīsim arī ziņas kas **nav patiesas**, jo jūs, kas veidojāt ziņas, izplatījāt **nepatiesus apgalvojumus**, par to, ka Ungarijas premjers **Viktors Orbāns ir aicināts** uz Donalda Trampa inaugurācijas ceremoniju! Mēs nodokļu maksātāji vēlamies sagaidīt kvalitatīvas, **precīzas** ziņas, jo jūs esiet Sabiedriskie mediji! [cītētajā iesnieguma tekstā ombuds ir veicis pareizrakstības labojumus, visi izcēlumi mani – E.A.]

Lai izveidotu atzinumu, ombuds no 2025. gada 21. janvāra līdz 2025. gada 6. februārim:

- 1) iepazīnās ar Iesnieguma saturu;
- 2) iepazīnās ar Iesniegumā norādīto Sižetu;

Sižets skatāms no 02:48 min. līdz 05:40 min., izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/346872/panorama>.

- 3) 2025. gada 24. janvārī nosūtīja jautājumus LSM televīzijas programmu satura galvenajai redaktorei Sigitai Roķei un 2025. gada 29. janvārī saņēma atbildes uz tiem;
- 4) konsultējās ar diplomātijas un politikas zinātnes ekspertiem;
- 5) izlases veidā iepazinās ar to, kā plašsaziņas līdzekļos citviet pasaulē laikā pirms jaunieievēlētā ASV prezidenta inaugurācijas tika sniegta informācija par tajā gaidāmajiem viesiem.

Skatīts izmantojot zemāk norādītās tīmekļa vietnes saites:

<https://www.cbsnews.com/news/trump-invites-china-xi-jinping-inauguration/>;

<https://www.politico.eu/article/donald-trump-inauguration-far-right-populists-giorgia-meloni-javier-milei/>;

<https://time.com/7207709/trump-inauguration-guest-list-tech-executives-foreign-leaders-celebrities-politicians/>;

<https://www.nytimes.com/2025/01/18/us/politics/who-is-coming-trump-inauguration.html>;

<https://www.eunews.it/en/2025/01/17/the-list-of-attendees-at-trumps-inauguration-is-almost-all-far-right/>;

<https://www.theguardian.com/world/2025/jan/17/trump-inauguration-guest-list>.

<https://www.bbc.com/news/articles/cgkjgmkn10ko>;

<https://www.msnbc.com/the-reidout/reidout-blog/trumps-inauguration-guest-list-rcna187021>;

<https://www.foxnews.com/politics/trump-inauguration-who-expected-attend-who-boycotting>.

- 6) iepazinās ar Iesniegumā norādīto Ungārijas ziņu portāla Telex.hu 2024. gada 16. janvāra ziņu.

Skatīts izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://telex.hu/english/2025/01/16/orban-was-not-invited-to-trumps-inauguration-ceremony-and-neither-was-any-other-member-of-the-hungarian-government>.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] 2025. gada 19. janvāra LTV1 raidījuma “Panorāma” sižets “Kā notiks Donalda Trampa inaugurācija?” ir veltīts Amerikas Savienoto Valstu jaunieievēlētā prezidenta Donalda Trampa inaugurācijas ceremonijai, kas plānota 2025. gada 20. janvārī. Sižetā tiek vēstīts par inaugurācijas norisi, tajā paredzētajiem pasākumiem jeb darba kārtību un tās dalībniekiem. Iesniegumā norādītais problemātiskais Sižeta teksts ir dzirdams no 4:42 min. līdz 5:20 min.:

Bet notikuma lielākā intriga ir ielūgto personu saraksts. Inaugurācijā bez iepriekšējiem prezidentiem apmeklēs arī ārvalstu viesi. Tramps lauza tradīciju un diplomātisko pārstāvju vietā ielūdzis valstu līderus. Viņa aicināto sarakstā galvenokārt labējie populistī, piemēram, Argentīnas prezidents Havjers Milejs un Itālijas premjere Džordža Meloni, tika ielūgti arī Ķīnas prezidents Sji Dzjiņpins un Ungārijas premjers Viktors Orbāns, tomēr viņi pasākumu neapmeklēs. Ķīna nosūtīs viceprezidentu, bet Orbānam jau esot citi plāni [visi izcēlumi mani – E.A.].

Iesniegumā ir izteiktas pretenzijas par to, kā Sižetā tiek raksturoti Argentīnas prezidents Havjers Milejs un Itālijas premjerministre Džordža Meloni, uzskatot, ka Sižetā lietotie valsts vadītāju raksturojumi ir necieņas izrādīšana, kā arī Iesniedzējs uzskata, ka Sižetā tiek sniegta nepatiesa informācija, apgalvojot, ka uz inaugurāciju ir ticis ielūgts Ungārijas premjerministrs Viktors Orbāns.

Ombuds konstatē, ka Sižetā Argentīnas prezidents Havjers Milejs un Itālijas premjerministre Džordža Meloni tiek nosaukti par **“labējiem populistiem”**, bet, raksturojot Ungārijas premjerministra Viktora Orbāna statusu inaugurācijas ceremonijas sakarā, tiek lietots izteikums **“tika ielūgts”**.

[2] LSM televīzijas programmu satura galvenā redaktore atbildot uz ombuda 2025. gada 24. janvārī uzdotajiem jautājumiem, sniedz šādus skaidrojumus:

1) par to, kādi redakcionāli apsvērumi noteica to, ka Sižetā Argentīnas prezidents un Itālijas premjerministre tika apzīmēti kā labējie populistī.

Minētajā raidījumā Argentīnas prezidents netika nodēvēts par “galēji labējo populistu”, bet Itālijas premjerministre par “galējo populistī”. Tekstā, kas attiecās uz abiem minētajiem politiķiem, tika teikts “labējie populistī”, un tā viņus dēvē daudzi mediji, analizējot abu politisko retoriku. Politiskais populisms (kā jēdziens) mūsdienās saprotams arī kā komunikācijas stils, kam piemīt emocionāla, vienkāršota pieeja dažādiem procesiem un problēmām. Gan Milejs, gan Meloni tiek vērtēti kā spilgti šādas pieejas pārstāvji [visi izcēlumi mani – E.A.].

2) par to, kas ir avots ziņai par ASV prezidenta inaugurācijas viesiem.

Attiecībā par Ungārijas premjerministra Viktora Orbāna ielūgšanu vai neielūgšanu uz D.Trampa inaugurācijas ceremoniju, var atrast pietiekami daudz informāciju dažādos avotos, arī ungāru. Piemēram, šeit: <https://telex.hu/english/2025/01/16/orban-was-not-invited-to-trumps-inauguration-ceremony-and-neither-was-any-other-member-of-the-hungarian-government>. Un būtība ir tāda, ko uzsver Ungārijas valdības pārstāvji, ka ne Orbāns, ne kāds cits ārvalstu līderis nav saņēmis oficiālu uzaicinājumu. No tā secināms, ka jaunievēlētajā ASV prezidenta komanda vēsti, ka viens vai otrs ārvalstu līderis tiek gaidīts Vašingtonā 20. janvārī, nodevusi, izmantojot citus kanālus. Tieši tāpat kā par Orbānu ziņoja LTV, to darīja arī daudzi citi mediji [izcēlums mans – E.A.].

Informāciju iegūstam dažādos veidos un liekam kopā no daudziem avotiem. Piemēram, prominentā izdevumā “Politico” ir raksts par šo – to mēs bieži izmantojam, veidojot ziņas. Te minēts, ka Orbāns tika aicināts, kā arī minēts labējo populistu apzīmējums. <https://www.politico.eu/article/donald-trump-inauguration-far-right-populists-giorgia-meloni-javier-milei/>.

[3] Ņemot vērā to, ka saskaņā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk – SEPLPL) 18. panta pirmo daļu, ombuds sniedz atzinumus par sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu un pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ētikas kodeksiem un redakcionālajām vadlīnijām, ombuds konstatē, ka tā kompetencē, vērtējot konkrēto Iesniegumu, ir sniegt atzinumu par Sižeta atbilstību Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās definētajiem šādiem sabiedriskā medija darbības profesionālajiem principiem:

- **Precizitāte** – Sabiedriskie mediji sniedz *pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju*, tie nedrīkst **apzināti maldināt** auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda [visi izcēlumi mani – E.A.].
- **Objektivitāte** – Sabiedriskie mediji satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi. *Nav pieļaujama tendenciozitāte satura izklāstā*, ziņu vai materiāla izkārtojumā, balss intonācijā vai **vārdu izvēlē** [visi izcēlumi mani – E.A.].

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons
secina:

[4] Ņemot vērā jaunievēlētajā ASV prezidenta Donalda Trampa bezprecedenta lēmumu mainīt līdzšinējo tradīciju un bez diplomātisko pārstāvniecību vadītājiem uz inaugurācijas ceremoniju aicināt arī atsevišķu valstu vadītājus, kā arī to, ka joprojām ir neskaidrs izteikto uzaicinājumu formālais statuss, kas tiklab varētu būt bijis oficiāls ielūgums, kā neoficiāls, privāts uzaicinājums, pasaules plašsaziņas līdzekļos parādījās pretrunīga informācija par Ungārijas premjerministru Viktoru Orbānu. Šķietami pirmsākumi tai ir rodami CBS News 2024. gada 12. decembra ziņā (skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti <https://www.cbsnews.com/news/trump-invites-china-xi-jinping-inauguration/>), kuras centrā ir paziņojums par Ķīnas prezidenta Sji Dzjiņpina ielūgšanu uz inaugurāciju, bet kurā, cita starpā, tiek vēstīts, ka netiek izslēgta arī citu valstu vadītāju klātbūtne, pieminot to, ka *Ungārijas galēji labējais līderis, premjerministrs Viktors Orbāns, kuram ir siltas attiecības ar Trampu un kurš šonedēļ apmeklēja viņu Mar-a-Lago* [Donalda Trampa rezidence Floridā – E.A.], *joprojām "apsver iespēju" piedalīties* [inaugurācijā – E.A.]. [citēts ombuda tulkojumā no angļu valodas]

Lai kļiedētu plašsaziņas līdzekļos izplatītos minējumus un pieļāvējumus, 2025. gada 16. janvārī Ungārijas premjerministra biroja runasvīrs Zoltāns Kovāčs savā Facebook privātajā kontā

publicēja ziņu, kuru pārpublicēja Iesniedzēja norādītais Ungārijas ziņu portāls *Telex.hu*, ka Viktors Orbāns nav oficiāli ielūgts uz inaugurācijas ceremoniju, ka visi ielūgumi valstu vadītājiem ir neoficiāli:

Noskaidrosim faktus: atšķirībā no jebkura cita ārvalstu līdera - neviens vien Ungārijas valdības pārstāvis nesaņēma "oficiālu" ielūgumu uz Amerikas prezidenta inaugurāciju 20. janvārī.

*Amerikas prezidenta inaugurācija tradicionāli ir notikums, kas svin miermīlīgu varas nodošanu, nevis ārzemju amatpersonu pulcēšanos. Tos, kas tajā piedalās, **uzaicina personīgi** vai uzaicina prezidenta darbinieki, **nevis oficiālā statusā**, jo šis nav oficiālu diskusiju vai sanāksmju gadījums, bet tam ir pavisam cits mērķis.*

*Tātad, lai būtu kristālskaidrs: Viktors Orbāns pasākumā **nepiedalīsies**. Prezidenta Trampa komanda — atbilstoši tradīcijām — **neuzaicināja nevienu ārvalstu valstu vai valdību vadītājus**. Šajā dienā premjerministrs uzstāsies ar lekciju konferencē Budapeštā, kurā vērtēs Ungārijas savienības prezidentūru. Visas pārējās ziņas par šo ir tikai sūdi. [ziņa citēta automātiskajā Facebook tulkojumā no ungāru valodas, visi izcēlumi mani – E.A.]*

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.facebook.com/zoltanspox/posts/pfbid02oct5KfdSJPW7bZ4n6fd92gMncYxnhcFGNU3Ef6tQ4YMmupMTgdGC6KDZRQnkybvel>.

Tas sasaucas ar to, ko, piemēram, 2025. gada 20. janvārī par Ukrainas prezidenta klātbūtnes iespējām ASV prezidenta inaugurācijā rakstīja Ukrainas ziņu portāls *RBC-Ukraine*, ka *pagājušā gada decembrī Tramps paziņoja, ka **neielūgs** Ukrainas prezidentu Volodimiru Zelenski uz savu inaugurāciju, **bet gribētu, lai viņš tajā piedalītos**. Savukārt Zelenskis podkāstā ar amerikāņu žurnālistu Leksu Fridmanu izteica vēlmi piedalīties, bet piezīmēja, ka “nevar ierasties ciemos bez uzaicinājuma”* [ziņa citēta ombuda tulkojumā no angļu valodas, visi izcēlumi mani – E.A.].

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti:

<https://newsukraine.rbc.ua/news/who-s-attending-trump-s-2025-inauguration-1737375329.html>

Taču šī informācija ir pretrunā ar informāciju, kas izskanēja lielā daļā atzinuma ievadā norādīto tīmekļa vietņu saturā (t.sk. arī iepriekšminētajā Ungārijas ziņu portālā), ka, atsaucoties uz viņu pašu sniegtajiem apstiprinājumiem, Argentīnas prezidents un Itālijas premjerministre ir saņēmuši ielūgumus uz ASV prezidenta inaugurāciju.

Līdz ar to šī pretrunīgā informācija neļauj viennozīmīgi konstatēt, kurš no ārvalstu vadītājiem tomēr ir ticis oficiāli ielūgts (ombuds pieņem, ka tas, piemēram, varētu būt Ķīnas prezidents), kurš ir ticis tikai neoficiāli uzaicināts, bet kurš, iespējams, ieradīs inaugurācijā ne lūgts, ne aicināts.

[5] Vērtējot Iesniegumā pieminētos politiskās ideoloģijas virzienus, ir būtiski uzsvērt, ka politisko vērtību priekšstatu, politiskās rīcības un risinājumu dažādo piedāvājumu dalījuma “kreisos” un “labējos” pamatā ir viendimensionāls, lineāri priekšstatāms sistematizācijas modelis, kura uzdevums ir vienkāršotā veidā identificēt konkrētā ideoloģiskā virziena koordinātes attiecībā pret iedomāto viduspunktu – pa kreisi vai pa labi no tā. Protams, vēsturiski sākotnējā dalījuma “republikāniskis-aristokrātiskis” vietā jau sen kā tiek lietota virkne citu jēdzienisko pāru, tādu kā “socialistisks-kapitālistisks”, “egalitārs-elitārs”, “progresīvs-konservatīvs”, “liberāls-konservatīvs”, “kosmopolītisks-nacionālistisks”, “nekonvencionāls-konvencionāls”, utt., katram no tiem izceļot kādu vienu dimensiju pamatdalījumam “kreiss-labējs”. Jāņem vērā šāda ļoti vienkāršota modeļa ierobežotību, jo viena politiskā uzstādījuma ietvaros var pastāvēt pretrunīgas orientācijas atšķirīgos jautājumos, piemēram, izteikti labējs piedāvājums ekonomikas sfērā, bet kreiss piedāvājums sociālās sfēras jautājumos. Lai vai kā, neskatoties uz šo jēdzienisko daudzveidību un dažādību, ikdienas valodas lietojumā ir nostiprinājusies noturīga tradīcija un izpratne, par to, kādi politiski uzstādījumi ir raksturojami kā “kreisi”, bet kādi – kā “labēji”.

Nenoliedzami, kreisā vai labējā politiskā vektora ietvaros var fiksēt savstarpēji atšķirīgas pozīcijas, atkarībā no tā, cik tuvu vai tālu tās atrodas no iedomātā centra. Šīs pozīcijas var būt tuvāk centram un tamdēļ raksturojamas kā “mērenas” jeb tādas, kas pieļauj plašas kompromisu vai kopīgu risinājumu iespējas ar pretējā politiskā spārna pārstāvjiem. Attiecīgi tad tās tiek sauktas par “kreisi-centriskām” vai “labēji-centriskām”. Jau tālāk no centra atrodas pozīcijas, kas raksturojamas kā “radikālas” tajā nozīmē, ka noteiktos jautājumos tās nesaskata kompromisu iespējas ar pretēju uzskatu pautējiem. Un vistālāk no centra atrodas pozīcijas, kuras ir “ekstrēmas”, jo pieprasa līdzšinējās politiskās sistēmas, kuras ietvaros pastāv dažādās politiskās pozīcijas un dalījums “labējs-kreiss”, sagraušanu, respektīvi, principiāli jaunas sistēmas izveidi. Gan radikālās, gan ekstrēmās pozīcijas mēdz apzīmēt kā “galējas”, taču šāda apzīmējuma lietojums neļauj tās savstarpēji diferencēt un rada nepamatotu priekšstatu, ka jebkura radikāla pozīcija ir ekstrēma.

Iepazīstoties ar atzinuma ievadā norādīto ārvalstu plašsaziņas līdzekļu sniegto informāciju par ASV prezidenta inaugurācijas viesiem, ir jākonstatē, ka gandrīz visās publikācijās Argentīnas prezidents un Itālijas premjerministre (viens vai otrs, vai abi) tiek identificēti kā “galēji labēji politiķi”. Ombuds atzinīgi vērtē to, ka Sižetā apzīmējums “galēji labēji” netiek lietots.

Iepazīstoties ar Havjera Mileja un Džordžas Meloni politiskajiem uzskatiem, ombuds konstatē, ka abu politiskais uzstādījums ir raksturojams kā “labējs”, ka neviens no viņiem nekādā gadījumā nav uzskatāms par kreisu politiķi. Ombuds pieļauj, ka nevienam no viņiem nevarētu būt iebildumu par ideoloģiskās vietas ierādīšanu centra labajā pusē, jo tas saskan ar viņu politisko pašidentitāti.

Sarežģītāka aina veidojas saistībā ar Sižetā lietoto abu šo politiķu apzīmējumu “populisti”. Lai analizētu Sižetā izskanējušo tekstu, ir jāņem vērā semantiskais nodalījums starp vārda “populisms” aprakstošo nozīmi un tā vērtējošo jēgu. Lietas, personas, notikumus identificējošus apzīmējumus kā spriedumu predikātus var lietot stingri aprakstošā nozīmē, kas ļauj ar šādiem deskriptīvajiem vārdiem klasificēt un definēt ikreizējo spriedumu subjektu, iekļaujot to noteiktu lietu, personu, notikumu klasē, kā tas ir pieņemts, piemēram, zinātniskajā valodas lietojumā. Taču šos identificējošus apzīmējumus var lietot arī vērtējošā nozīmē, lai izteiktu savu subjektīvo un nereti – emocionālo attieksmi, kā tas ir plaši izplatīts ikdienas valodas lietojumā. Izpētot apzīmējuma “populisms” lietojumu zinātniskajā tradīcijā un ikdienas valodā, ombuds konstatē, ka šis vārds, ārpus šaura, specializēta akadēmiskā lietojuma, ikdienas valodā ir zaudējis savu nozīmi. Kāds vārds var zaudēt savu nozīmi vai nu tad, ja tam zūd denotāts jeb references priekšmets, vai nu tad, ja šo denotātu ir pārāk daudz, ja vārdu var attiecināt uz pārāk daudzskaitlīgu un pārāk atšķirīgu references priekšmetu klasēm, respektīvi, ja tā dažādās konotācijas ikdienas lietojumā neļauj vairs uztvert vārda sākotnējo aprakstošo nozīmi. Ikdienas valodas lietojumā vārds “populisms” nereti tiek lietots kā sinonīms apzīmējumiem “nepareizs”, “slikts”, “nepamatots”, “iluzors”, “aplams”, “maldinošs”, “vienkāršots”, “demagoģisks”, “manipulatīvs”, utt., u.t.jpr., lai norādītu uz kādu politisko ideju vai rīcības piedāvājumu nepieņemamību, lai izteiktu negatīvu attieksmi, piemēram, pret kāda politiķa teikto. Tas nozīmē, ka šis vārds ikdienas valodā ir kļuvis redundantss jeb liekvārdīgs, tam nav aprakstošās nozīmes, kas neļauj to lietot viennozīmīgi kā terminu, bet tas tiek lietots kā izplūdis jēdziens, kurš neapraksta, bet izsaka attieksmi pret noteiktām personām un uzskatiem, pārsvarā kā lamuvārds.

Ombuds nesaskata iespēju risinājumu šai vārda “populisms” daudznozīmībai rast veidā, kuru savā atbildes vēstulē uz ombuda jautājumiem piemin LSM televīzijas programmu satura galvenā redaktore – kā centienus ierobežot šī vārda lietojumu, attiecinot to uz kādu specifisku politiskās retorikas formu vai stilu, saprotot ar to izteikti vienkāršotu, emocionāli bagātu un emocijas provocējošu, agresīvu un manipulatīvu runas veidu. Politiskā retorika kā stratēģiskās komunikācijas spilgtākā izpausme vienmēr šajā nozīmē ir populistiska. Atšķiras vienīgi šī populisma pakāpe, kuru nosaka gan konkrētā runātāja gaumes izjūta, gan attieksme pret sabiedrībā pastāvošajām pieklājības normām un ētisko prasību cienīt sava oponenta personību, kā arī konkrētā politiskā spēka atrašanās opozīcijā vai pozīcijā. Tādējādi, ja mēs sakām, ka kāds politiķis ir populistis vai ka viņa runas veids ir populistisks, tad aprakstošā nozīmē mēs esam pateikuši vienīgi to, ka viņš ir politiķis un runā kā politiķis, respektīvi, mēs esam izveidojuši loģisku tautoloģiju.

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[7] Ombuds neatzīst, ka Sižetā sakot [...] *tika ielūgts arī Ķīnas prezidents Sji Dzjiņpins un Ungārijas premjers Viktors Orbāns, tomēr viņi pasākumu neapmeklēs. Ķīna nosūtīs viceprezidentu, bet Orbānam jau esot citi plāni*, ir pārkāpts Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās definētais sabiedriskā medija darbības profesionālais princips *Precizitāte*, jo Sižeta gatavošanas laikā pasaules informatīvajā telpā tika izplatīta pretrunīga informācija par Ungārijas premjerministra dalību inaugurācijas ceremonijā, kuras iemesls ir neskaidrība par valstu vadītāju uzaicinājumu formālo statusu (oficiāls ielūgums vai privāts uzaicinājums), tam pamatā, savukārt, ir bezprecedenta fakts, ka atsevišķi ārvalstu vadītāji, pretēji līdzšinējai tradīcijai, tika aicināti piedalīties inaugurācijā. Ombuds pieļauj, ka LSM televīzijas programmu Ziņu dienestam nebija iespēju sazināties ar ASV prezidenta inaugurācijas ceremonijas organizatoriem, lai pārbaudītu un precizētu ārvalstu plašsaziņas līdzekļos atrodamo informāciju. Zoltāna Kovāča rakstītais Facebook privātajā kontā sniedz skaidru atbildi, ka Ungārijas premjerministrs nav saņēmis oficiālu ielūgumu, taču neatbild jautājumam – vai ir bijis neoficiāls uzaicinājums. Ombuds Sižetā teiktajā nesaskata apzinātu auditorijas maldināšanu, jo ombuda rīcībā nav informācijas, ka LSM televīzijas programmu Ziņu dienests būtu zinājis, ka Ungārijas premjerministrs ne tikai nav saņēmis oficiālu ielūgumu, bet nav ticis pat aicināts uz ASV prezidenta inaugurāciju.

[8] Ombuds neatzīst, ka Sižetā lietojot apzīmējumu “labējie”, lai raksturotu Argentīnas prezidentu un Itālijas premjerministri, ir pārkāpts Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās definētais sabiedriskā medija darbības profesionālais princips *Objektivitāte*, jo abu valstu vadītāju kā labēju politiku klasificēšana sniedz auditorijai būtisku informāciju par inaugurācijā ielūgto

ārvalstu vadītāju politisko orientāciju, ka lielākā daļa ielūgto valstu vadītāju un politiķu (izņemot, protams, Ķīnas Tautas Republikas vadītājus) pārstāv politikas labējo spārnu.

[9] Ombuds atzīst, ka Sižetā lietojot apzīmējumu “populisti”, lai raksturotu Argentīnas prezidentu un Itālijas premjerministri, var rasties iespaids par Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās definētā sabiedriskā medija darbības profesionālā principa *Objektivitāte* pārkāpumu, jo šī apzīmējuma izvēle var tikt uztverta kā tendenciozitāte vārdu izvēlē, ņemot vērā atzinuma piektajā daļā izteiktos ombuda apsvērumus par vārda “populisms” semantiku.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[10] Situācijās, kad ziņu sižetos ir nepieciešams lietot tādus semantiski nenoteiktus un daudznozīmīgus jēdzienus kā “populisms”, kuri paver plašas interpretācijas iespējas, precizēt ziņas tekstā, kādā aspektā šis apzīmējums tiek lietots. Ja šāds precizējošs paskaidrojums sižeta ierobežotā laika dēļ nav iespējams, tad ombuds iesaka izvairīties no šī un līdzīgu jēdzienu lietošanas, pretējā gadījumā daļā auditorijas var rasties iespaids par tendenciozitāti.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(paraksts)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU